

Regionaal- ja
Põllumajandusministeerium
info@agri.ee

Teie 14.05.2025 nr 1.4-1/377, REM/25-
0034/-2K

Meie 06.06.2025 nr 2-3/1909

Loomakaitseseaduse muutmise seaduse eelnõu

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium esitas kooskõlastamisele loomakaitseseaduse muutmise seaduse eelnõu, millega soovitakse teha kaks sisulist muudatust. Esimene taotletav muudatus on, et alates aastast 2035 keelatakse toidumunade tootmise eesmärgil munakanade pidamine puuris. Teiseks, alates aastast 2026 ei tohi munakanade pidamiseks ehitada ega kasutusele võtta uusi puurisüsteeme. Seega peavad kõik uued tootmissüsteemid alates 2026. aastast võimaldama puurivaba kanapidamist.

Toetame täielikult eesmärki parandada kanade heaolu taset, kuid näeme valitud meetme osas mõningaid muresid. Seega kooskõlastame eelnõu märkustega.

Teeme ettepaneku pikendada 1. jaanuaril 2026 kohalduvat tähtaega, mille kohaselt on keelatud ehitada või kasutusse võtta puuris pidamise tehnoloogial põhinevat loomapidamisrajatist. Taotletav muudatus võib tekitada ettevõtja jaoks olulist kahju, kui ettevõtja on täna teinud investeeringu, kuid alustab tegevust peale 2026 aasta 1. jaanuarit.

Loomakaitseseaduse muutmise seaduse eelnõuga soovitakse (10-aastase üleminekuajaga) täielikult lõpetada munakanade pidamine puuris. Kuigi Euroopa Liidus on samuti arutusel üle Euroopa puurikanade keelustamine, ei ole selle jõustumise aeg teada. Ettevõtjate seisukohalt on kiiduväärne, et väljatoodud 10 aastase perioodi pikkus on piisav, mis võimaldab võtta regulatsiooni arvesse pikemas perspektiivis äritegevuse planeerimisel.

Probleemseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi seisukohast on lühikene ajaraam, millest tulenevalt ei tohi alates aastast 2026 munakanade pidamiseks ehitada ega kasutusele võtta uusi puurisüsteeme. Pole selge, millisel määral on arvestatud ettevõtjatega, kes täna on teinud investeeringuid munakanade pidamisega alustamiseks. Kuivõrd munakanade pidamisega alustamise korral kohaldatakse eelnõu kohaselt loomakaitseseaduse §-s 4² sätestatud keeldu ning alates 2026. aasta 1 jaanuarist on keelatud ehitada või kasutusse võtta puuris pidamise tehnoloogial põhinevat tootmisrajatist. Ettevõtte, mis täna on teinud investeeringuid ja soetanud tarvikuid munakanade pidamiseks puurides ei saaks sellisel juhul vajalikku kasutusluba ning tehtud investeering põhjustaks ettevõtjale suurt kahju.

Taotletav muudatus võib põhjustada ebasoodsat konkurentsi Eesti ettevõtetele võrreldes teiste Euroopa Liidu riikide ettevõtetega, kes tegelevad munakanade pidamisega. Ettevõtjate ja konkurentsi võimekuse säilitamise osas on mõistlik, kui piirangut munakanade pidamise osas kohaldatakse üle Euroopa ühisel ajahetkel.

Olenemata eelnevast on selge, et munakanade puuris pidamise keeld on efektiivne eelkõige olukorras, kus see kehtib ühtlaselt Euroopa Liidu riikide üleselt. Kaubanduslikus plaanis seab eelnõu Eesti tootjad olukorda, kus nad konkureerivad turul riikidega, kus puurikanade pidamine on lubatud. Eelnõus on selgelt väljatoodud, et Eesti munadest umbes 90% imporditakse Lätist ja Leedust ning 7% Poolast. Eelnevalt nimetatud riikidest ükski sellist keeldu kehtestanud tänaseks ei ole ning Eesti ei saa takistada odavamate munade importi, sest see oleks vastuolus Euroopa Liidu aluslepingutega. Puurikanade munade hind on oluliselt madalam eelnõu kohaselt (18 senti puuris peetava kana muna vs õrrel peetava kana muna 21-28 senti vs mahemuna 42 senti). Võttes arvesse üleüldist majanduslikku olukorda ning asjaolu, et toidukorvi maksumus on tänaseks tarbija jaoks juba praegu olulisel määral tõusnud on tõenäoline, et sellistes tingimustes võib tarbija hakata eelistama odavamaid kanamune mida pakuvad ettevõtted naaberriikidest ning seetõttu kannatavad Euroopa ülese regulatsiooni puudumise tõttu eelkõige Eesti ettevõtjad. Samuti tulenevalt hoiutingimuste rakendamisest väheneb ka toodang (puurivabalt saab samal territooriumil pidada umbes 30% vähem kanu), mis samuti kergitab hinda. Erinevad toitlustusettevõtted nt kondiitrid eelistaksid samuti tõenäoliselt odavat toorainet, kuivõrd see võimaldaks toote lõpphinda tarbija jaoks taskukohasemaks muuta ja käivet hoida. Eelnõu osas on arvesse võetud sotsiaalmajanduslikke mõjusid, keskkonnamõjusid, riigikaitse ja välissuhete mõju jt, aga meie hinnangul ei ole piisavalt põhjalikult analüüsitud, milliseid tooteid hakkaksid eelistama toitlustusettevõtted, kes kasutavad kanamune olulise toorainena toidutööstuses. Kas ettevõtjad eelistaksid kodumaist puurivabade kanade mune, mis on kallimad ning tõenäoliselt, mille puhul jääb muna päritolu (puuris vs vabakasvatus) tarbija jaoks teadmata, kui see asub juba kondiitritoote sees. Seletuskirja lisas 2 on toodud välja, et mõju teistele toiduvaldkondadele on täiendavalt hinnatud ning täiendavalt on välja toodud tootmissisendite kulu jaotus põllumajandustootmises ja kaudsete kulude mõju. Leitud on, et muna kui teiste toiduaine ja töötleva tööstuse tooraine võimalikule hinnatõusule avaldavad suuremat mõju turuolukord, haiguspuhangud, energiakulu jm. Oleme nõus, et väljatoodud tegurid võivad suuremal määral hinda mõjutada, aga tegemist ei ole kindlate asjaoludega, mille esinemissagedusega nt haiguste puhul oleks võimalik pikaajaliselt arvestada. Seevastu eelnõuga taotletav muudatus garanteerib hinnatõusu ja Eesti munatootjate positsiooni halvenemise turul.

Taotletav muudatus võib põhjustada ettevõtjate jaoks olulisi väljakutseid kinnisasjade soetamisel tegevuse laiendamiseks ning leiame, et seda ei ole piisaval määral hinnatud ettevõtjate jaoks.

Tulenevalt loomakaitseseaduse muutmise seaduse eelnõust ettevõtjate hinnangul on samal territooriumil võimalik õrrekanu pidada ~30% vähem kui kanu puuris pidades, püsikulud oleks seeläbi 10–15% suuremad. Tootmise tasuvuse arvutused näitavad (eeldusega, et kanade arvu vähenemisel toodang väheneb), et saadav toodangu ühikuhind on 10% kõrgem. Alternatiivsete pidamisviiside puhul saab samal pindalal pidada umbes poole vähem kanu, mis tähendab, et munatoodangu mahu säilitamiseks peavad munatootjad laiendama tootmispinda. See võib omakorda tähendada vajadust osta juurde maad ning ehitada uusi kanalaid. Eeltoodu nõuab ettevõtjate jaoks suuri kulutusi ning on ka tõenäosus, et olemasolevat tootmist ei ole füüsiliste piirangute tõttu suurendada üleüldse võimalik, seda näiteks kinnisasja või kinnistu pindala suurendamise võimatuse korral.

Meie hinnangul on taotletava muudatuse eelduseks riigi poolt antavad täiendavad vahendid ettevõtjatele tekkiva olukorra leevendamiseks.

Kohaliku toidu kättesaadavus on osa meie riigi julgeolekust. See mõjutab mh inimeste hakkama saamist, kuid määrab ka majanduse, eeskätt põllumajanduse konkurentsivõime. Ettevõtjad DAVA Foods Estonia AS, OÜ Linnu Talu, Eesti Muna OÜ ja OÜ Sanlind on selgelt välja toonud, et riigil tuleb leida võimalused linnukasvatusektorile suunatud investeeringutoetusteks alternatiivmeetoditel munakanade pidamisele üleminekuks summas kuni 40 miljonit eurot ning vajalik on munakanade pidamisel loomade heaolutoetuse jätkumine. Seega on hädavajalik luua toimivad toetusmehhanismid ning need meetmed peavad vastama Eesti ja Euroopa Liidu õigusraamistikule. Euroopa Liidu õigus ei luba leevendusmeetmeid rakendada, keelates toetused liidu või riiklike nõuetega vastavusse viimiseks ning baasnõude toetamisel. Viimase 20 aasta jooksul ei ole teadaolevalt rajatud uutesse asukohtadesse uusi munakana farme ning kuna tootmismahu säilitamine senisel maa-alal ei ole võimalik, kuivõrd linnukasvatajatel on suhteliselt vähe maad (9-10 hektarit), millest 80% renditakse ja samal territooriumil on võimalik õrrekanu pidada vähem kui kanu puuris pidades, siis tootmismahu säilitamine ilma riigi suure toetuseta ei ole võimalik. Kulud kaasnevad nii farmikomplekside laiendamiste (mis on tihti peale võimatu farmikomplekside asulakeskuste läheduses asumise tõttu), uute farmide rajamise, kohalike omavalitsuste planeerimisprotsesside ja keskkonnakompleks-, ehitus- ja kasutusloa protsesside osas. Seega kokkuvõtteks toome välja, et kui neljal suurimal linnukasvatuse ettevõtjal ei ole võimalik investeeringutoetuste puudumisel uusi nõuetele vastavaid tootmishooneid rajada, võib Eestis munade isevarustatuse tase langeda niigi madalalt tasemelt veelgi madalamale.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Erkki Keldo
majandus- ja tööstusminister

Tanel Kivi
+372 5781 5040 tanel.kivi@mkm.ee